

En Markedsdag eller Jens og Maren.

Af En Vendebo.

Han hed Jens, og hun hed Maren. De havde været gift 4 Aar, som godt ud af det med hinanden, men havde ingen Børn.

De havde en lille Gaard, der hed Kroghede, holdt Karl, Pige, Dreng, 12 Kær, 2 Grisesøer, nogle Faar og et Par Heste. — I Sognet agtede man dem svært, men liebe dem ikke rigtig, fordi de holdt sig noget uden for den almindelige Selstabelighed.

Der skulde være Marked i Bnen. Hun vilde med. Han holdt paa at blive hjemme.

„Men Jens da,“ sagde Maren, „hvadfor de Du int' ma' te Marti i Aar?“

„A blyver heist hjemm,“ sagde Jens.
„Bi ha' da helles faat Kunej godt hjem i Aar; a t'et nok, vi tu ta os d'ej Faansøels.“

„A blyver heist hjemm,“ sagde Jens igen.

Hun blev ved at pumpe ham for at faa ham til at love at tage med, men han blev ved med sit: „A blyver heist hjemm.“ Som Grund gav han alle mulige Ting: De havde ikke Raad til det, — der var ingen Hjortsejle ved det, — der var andre Ting, der skulde gøres, — han syntes heller ikke, han var rigtig rask, o. s. v. Men den egentlige Grund til Maren ikke at vide. Den var, at Jens Søndagen i Forvejen, medens hun satte Garn i Bøden, havde været i Kirke. Der havde han hørt et Ord, han maatte have hørt mange Gange før, men aldrig havde lagt Merke til. Det lod saadan: „Hvad gavne det Dig, om Du vandt den ganske Verden, men tog Stabe paa din Sjæl?“ Det Ord var gaaet Jens saa nær, at han ikke kunde lade være med at tænke paa det, og det havde bragt ham til at tabe Lyften til alt. Fortærlig nødig vilde han nu tage med Maren til Marked, men hun holdt ved at gøre ham alle mulige Forestillinger, indtil hun til sidst fik ham til at love at tage med.

Solen stod højt paa Himlen, den Dag der skulde være Marked. Jens havde næsten ikke sovet om Natten. Hver Gang han lukkede Øjnene, kom det igen med dette Marked, og stadig var det, som hviskede en Røst i Dret paa ham: „Hvad gavne det Dig o. s. v.“ — Ved Daggrø stod han op og gik ud. Han havde haaret paa Uvejt, saa de af den Grund maatte blive hjemme. Men nej! Solen smilede ten og klar, og det var det deslige Mærkedsvøj af Verden. — Nu haabede han paa, at et af Øgene havde ligget forkert om Natten, saa det var blevet halt. Han elskede ellers disse Øg og vilde ikke for alt, at et af dem maatte fejle noget. Men i Dag! Der kom Søren traktende med dem begge hen til Vandtræget. Jens stirrede, som var han gal; men nej! Der var intet i Vejen med Høstene. Jo, nu syntes han lige godt, den brune træt lidt paa det ene Bagen, da den gik ind ad Staldbøren.

Men hvorfor gik Jens ikke over i Staben og saa rigtig efter? Fordi Jens i disse Dage var bange, ikke for Øgene — de gjorde han ingen Ting —, men for Mennefter, og aller mest var han bange for Søren. — Søren var nemlig hellig og havde lidt talt til sin Husbond om hans Sjæls Hæls. Tidligere havde Jens altid grint af faadant og undertiden bedt den storsnubede Rab om at passe sig selv. Men i Dag! Hver vilde han dog nødig tale med Søren!

Med Hænderne i Lommerne og Huen tæt ned over Pinen skæntede han om bagved Njset. Den dejlige store Mødding, som der laa, og som ellers var hans Stolthed, glædede ham ikke det mindste den Dag. Hovederne brølede i Njset lige op ad ham. Det var Marti, at Søren var lidt vel sent paa Færde med at fodre dem, men Jens hørte ikke engang deres Brøl. Det eneste, der irriterede ham, var den joflede Hund, der rendte i Hælene paa ham og let kunde lede Søren om Aarsømskab og paa ham. — „Aa Do si, Do skytter Dø, dit souet Væst!“ sagde han og sparlede til Hundene.

„Vas! Vas! fit han til Svar.
I det samme stod der en ved Siden af ham. Han saa op; det var Søren! Han kom for at hente Baaren, der stod i Møddingen.

„Gomonn' Husbond,“ sagde Søren.
„Gomonn', Søren,“ sagde Jens og saa ned.
„Stå Husbond te Marti ida?“ spurgte Søren.
„Hvadfor sp' Do om de? Å d'ej brune haalt?“
„Re-i,“ spændte Søren, „d'ej brune haar jo aaller det haalt, ma' Husbond va te Tjeri i Søndags aa h'et di alsortlige Ord, aa saa t'et a int', de va Stent faa Husbond aa rejf' te Marti ida.“
Søren tog Baaren og førte ind i Njset; men Jens skjold, saa han nær var falbet om. Det var det aller værste, Søren kunde have sagt.

Hvad skulde han dog gøre? „Hvad gavne det Dig, om Du vandt den ganske Verden, men tog Stabe paa din Sjæl?“ Saadan lod det hele Lyden til ham. Han gik ud paa Vejen. Der kom en gaaende. Jens syntes, det lignede Præsten, og stundte sig ind igen. Han gik i Laden, Leen, Stalben, Kølufet. Der var vist ikke et Rum i den hele Gaard, hvor han ikke var den Formiddag — at sige, naar han var vis paa, Søren ikke var der. Han saa paa Grisesøen, der havde faaet Grise, som havde han aldrig set den før. Han talte Smaagrifene vist over 20 Gange, alt imedens han spekulerede paa, hvordan han skulde faa Lov at blive hjemme. — Han syntes, den ene Storfisen hævede sig. Turde han lade den være til i Morgen, eller burde han ikke blive hjemme og gøre den i Stånd i Dag? — Jamen, til hvad for en Side var det, den hældede? Ja, det kunde han ikke blive klog paa, og saa kom det vel af, at den stod lige.

Kunde man ikke vente, at den anden So skulde faa Grise i Dag? Han talte efter tre Gange. Men nej! Der var mindst en Maaned til.

Vente de han ikke Slagteren i Eftermiddag, der vilde løbe Lammene? — Jo, det gjorde han vist. Slagteren havde jo sagt, han vilde komme i denne Uge. Naa, hvor den Tanke lettede i Jens. Han stundte sig ind med Hovedet i Vejret, Huen i Ratten. Søren møbte han i Gaarden, men han ikke fik helt fornøjet til ham og var slet ikke bange.

Maren stod i Kammeret. „Hør no, Maren,“ begyndte Jens helt hjortet. „A a kommen te aa tint paa, a fa nok int' ta te Marti ida alivel.“

„Hva a no de faa no'et, Jens? Do ha' jo louet ma'et.“

„Ja a vill saamaj aasse faa bjaan, Maren, ma' a houed indt', a Slagteren fa'et, ha' vill' komm' i d'ejh' Ug' etter Lammene, aa naa ha' int' a kommen inno, saa komm' ha' val not ida, aa saa ma' a blyh' hjemm.“

„Slagteren! Na' hør nu Jens! Tror Du, Slagteren taar paa Laint ida, de a Marti?“

Jens førte straks det frygtelig urimelige i den Tanke. Han fornåm, at han havde tabt Slaget, og listede ganske stille ud til Soen, atter forbisende sig om, at der var ikke Tenke om Grise paa den Dag.

Endelig blev Kløften 12, og Drengen, Wolle, kaldte Jens ind til Ven. Jens var heldt fri for De i Dag, men han maatte jo ind.

Jens, Søren og Wolle sad ved Bordet. Jens saa ud af Vinduet, Søren bladede i sine Hjemlansbønder, der laa i Bordstufferne siden forrige Aften. Drengen stirrede uafbrudt mod Røffendøren. Træstøen havde han faaet frem, skiftet den utilbørlig og holdt nu fast paa den med begge Hænder.

Endelig fattede Maren et stort Fad Mælketrød paa Bordet. Drengen hang straks i, som gjaldt det om at blive færdig, før de andre fik begyndt. Søren folbede sine Hænder. Jens, der havde brugt dette Øjeblik, trøb sammen, som mente han at kunne Hule sig. Ingen Sinde havde det lydt frægtigere til ham: „Hvad gavne det Dig, om Du vandt den hele Verden, men tog Stabe paa din Sjæl?“ end i denne Stund.

Endelig var Søren færdig og tog sin Ste. Jens tog og gik sin. — Den første Mundfuld, Jens tog, gik forfert. Han havde glemt at tage Straaen ud, og nu fik han hele Historien paatværs i Halsen.

Maren kom færende ind.

„Men Jens da! Hødan a' et, Do ta te 'et ida?“

Drengen grinte. Søren saa saa alvorligt paa ham.

Jens var vis paa, han saa ham lige ind i hans inderste Tanker. Han tog Steen op, tørrede den af og tog fat igen. Men det blev tun nogle faa Mundfulde, saa lagde han Steen fra sig og rejste sig op.

„Men Jens da,“ sagde Maren ængstelig.

„A ta int' ade mer,“ sagde Jens.

„DeDo da int' ha' Hæst og Klatoster?“

„A ta int' ade mer.“

„Å Do sig i di Raa,“ spurgte Maren videre.

Jens svarede ikke.

„Hosbond stu int' ta te Marti ida,“ sagde Søren.

Drengen a' Hurtigt var det gaaet op for ham, at naar Husbond allerede var mat, blev der saa meget mere til de andre.

To Timer efter førte en paa Hæderbogn ud ad Vejen til Markedet. Høstene gik ganske smaat. Det var tydeligt, at Kufften havde ingen Jav.

Paa Bøgnen sad hun to, en Mand og en Kone.

„Sej ma' no, Jens,“ sagde Maren — for de to var det — „hvadfor vill' Do int' ma' te Marti ida?“

Jens suktede.

„Aa hvafor ha'ar Do va' saa beshynderlig de fift' Da?“

Jens suktede igen og vendte Straaen.

„Sej ma' no Sajnibed, Jens, saa o' ha'ar godt tu mark'et paa Dø, Do ha'ar va'et hel Skalu.“

„Haa' a va'et hel Skalu!“ sagde Jens og saa til Siden.

„Ja aasse faa faastrækkle Skalu, Jens, aa de ba'ade Ratter aa Døv! Aa de aasse lie fra d'ej Staa, Do tom hjemm' fra Tjeri i Søndags. Ha'ar Do truffet noen paa Vejen, de ha'ar faa'armet Dø?“

„Aa, Maren,“ sagde Jens.

„Naa! sej Do kun,“ sagde Maren opmuntrende, „vi tolv pler jo da aa ha aall' Ting tefammen.“

„Aa, Maren,“ suktede Jens igen, „de gaar aaller godt.“

„Hvadfor gaar'et aaller godt? Vi ha'ar jo dog tu hvaa'rt te Spaarlåst aalt de, vi hylber, aa de a faamej int' uen j'ej Maj i Sønnet, da sier bier 'ed end vi tolv. Hvadfor stulle'et saa int' gaa godt?“

„Aa, Maren! De a m' m' va'rt.“

„Å de m' m' va'rt? Ja, men hva a de da, Jens?“

„Aa de a jo de — de — de a jo de i Tjeri, Maren.“

„Ja, tint a de int' not, de va no'et fraa Tjeri! Va da noen, de fa'ae no'et te Dø i Tjeri?“

„Ja de a jo netop de, da va, Maren.“

„Hvem va da de? Va de Zeppe Kringelstøt?“

„Re-i.“

„Va de da Stabemåtte?“

„Re-i.“

„Ja men hvem va de da, Jens?“

„Aa, Maren! — De va jo Præsti.“

„Aa de Præsti,“ sagde Maren med den højeste Grad af Forbavselse; „men hva sa'ae ha' da te Dø?“

„Ja ha' sa'ae da int' m'ier te ma' end som te de arr.“

„Sa'ae ha' de te Jer aalsammen? Men hva va da de, ha' sa'ae? Va de om Teien, Jens? Do ha'ar jo betaalt di Teien.“

„Rej, de va int' om Teien, Maren.“

„Aa de int' om Teien? Ja men hva va de da om?“

„Haj sa'ae —“

„Ja sej Do kun, hva ha' sa'ae, Jens. Vi ha'ar jo dog gort Kellighed faa ca! Ting aa ha'ar int' Behov aa va bang hjerfen faa Præsti eller Kontoret.“

„Haj sa'ae,“ fortsatte Jens, „hva gavne de Dø —“

„Hva de gavne de ma,“ sagde Maren, „a fa slet int' faast'ed, Jens.“

„Hva gavne de Dø, om Do vandt d'ej hele Verden, men te Stabe paa di Sjæl?“ sagde Jens nu helt ud og suktede. Det lettede overordentlig at faa det sagt.

„Aa de de, ha' sa'ae? Ja men de va da stont, Jens, saa a fa houe, Stokmeisten sa'ae de s'iel samm', da de gif te Steel, aa de a dog saa stont aa ha' Præsti' sej de samm' som Stokmeisten.“

De sad nu lidt uden at sige noget, saa tog Maren fat igen.

„Men de a da int' no'et aa klawe se over, Jens. Præsti ha'ar jo int' gort Dø no'et ma' de.“

„A trør, Maren,“ sagde Jens, „a ha'ar lidt Staae paa mi Sjæl.“

„Haa'ar Du, Jens? Men hva a no de faa no'et! Do a jo s'ui aa frist ba'ade paa Sjæl og Legem, aa Do ha'ar jo heller int' vojens d'ej hele Verden. Folk sta da vee, vi flidder saamaj godt i det faa d'ej Smull', vi ha'ar.“

A trør nu li' godt, a ha'ar ta'ae Staa paa mi Sjæl, Maren, saa a a fa'oen en sto, sto Søjer,“ sagde Jens næsten grædende.

Hu blev Maren vred. — „Re-i hva a no de faa no'et Brøvl, Do sejer, Jens? Å Do a sto, sto Søjer? Do, som aal' Tjer ha'ar va'et sa'oen en stiftelig Raj. Men no'et faa a sej Dø no'et! A a rigtig glaa faa, a Do sta te Marti, sa' naar Do komm' dæhej, saa glemm' Do not aal de, Præsti ha'ar sa'ae. — Faa Do vil da vel int' blyh' hellig, Jens? — Faa de vil a sej Dø, a a vil heller tjøre hjem ma' Dø som en fuld Maj end som et hellig Mennef', saa blyh'er Do hellig, saa va de dog en sto Stam faa ma, aa saa ma' vi saamaj gaa fra Gaar'n fø Mit-felsda.“

Saadan blev Maren ved lidt endnu, saa førte de gennem Mærkedsværmen ind i Bnen.

De førte ind til Købmand Krillefen, hvor de plejede at sætte Høstene ind. Maren pattede sammen i Bøgnen, medens Jens hjalp Gaardstarken at spænde fra. Maren blev først færdig. Hun gif saa hen i Porten og ventebe der, til Jens kom.

„Hvo go Do hej?“ spurgte Jens, da han kom.

„Hvo a go hej,“ sagde Maren, „a vil da sølles ma' Dø, Jens.“

„A go eng te Krillefen aa blyh'er da, te Dø a fare,“ sagde Jens.

„Na' hør no, Jens! De Do int' ma' opaa Marti-pladsi aa si Høvederne? Do tu da aasse traffe jen aa naaen da, aa Præsti a saamaj int' dæoppe. Do sta int' va' ha'ang faa ham. — Aa jo, Jens! Do ma' go ma'. A stu aasse eng te Gummestrup aa ha'et nyt Klei, aa Do stu da ba'ade s'iet aa betaalt'et.“

„Aa no go a søt eng te Krillefen,“ sagde Jens tørt og drejede ind ad Butiksdøren. — Maren bagefter.

„Goda, Krillefen!“

„G'da, Jens Kroghe! Aa Maren osse med — Veltommen til Marked! — Sit'et Vej' idag, hva! De kommer sent! Der er kommet mange ude fra Dem a. Ba'ade Hans Vinkel og Per Grøntehede ha' været her længe. — Sit'et Mængde Mængden idag. — Sta De handle noget idag, Jens Kroghe? Hva?“

„Re-i! A ha'ar i'en Høveder aa s'ia ha s'ot' ida,“ sagde Jens.

„Naa saalebes, ha' ha!“ svarede Krillefen. „Men sta De ikke ha en lille Genstand med Dem hjem? Rugmel, Flormel, Svøbster, Sulfet, Gært, hvaa'ehar?“

„Re-i Tak,“ sagde Jens.

„Jo de tu da not va, vi stu ha lidt, inden vi taa hjem,“ sagde Maren og trak i Jens.

„Ja, ikke sandt, Maren? Flovt at komme fra Bnen uden at ha noget med sig hjem? — En Cigar, Jens Kroghe?“

„Tat,“ sagde Jens og tog Cigaren. Da den var tændt, sagde Maren: „Fa'awal, Krillefen! No go vi op paa Marti.“

„Fa'avel, favel! aa god Fornsøjsel! Deres Vogn staar vel i Gaarden? — Ja, tænke jeg! Alt til Tjeneste, naar De kommer igen.“

Jens og Maren fulgtes ad op ad Gaden. Det gif ikke rask. Maren vilde fremad, men Jens holdt lige. Endelig vare de ved Købmand Gummestrup.

„Sta vi saa go eng aa tjøb' de Klei ma' de samm,“ sagde Maren. — Jens vilde hellere ind til Gummestrup end op paa Mærkedsplassen og gif straks med.

„Gob'a, Jens Kroghe! Gob'a, Maren! Veltommen til Bnen! Sit'et Vej' idag! Hvad ønster“

„A stu ha'et et Ho'kai.“

„S'gerne! Sille eller lid?“

„Ja, de stu jo da not va Sille, ma' de stu da int' toft' faall' ma.“

„Ser skal De se en udmærket Vare, netop den, man bruger. Nils Stovhaves Kone fit akturat det samme for noget siden.“

„Hva sta de toft?“

„Det er — lad mig se — 12 Kr. Det er not egentlig 12,50, men De skal faa det for 12 Kr.“

„Haa'ar De int' no'et billigere?“ spurgte Maren.

„Jo, vi har en rigtig god Vare her til 10 Kr. Der er mange, der har faaet af det Tørklæde i dette Efteraar.“

„Hva seir Do, Jens?“

„A seir int' no'et, Maren.“

Maren saa snart paa det ene Tørklæde, snart paa det andet. Pludselig fik hun Øje paa en Ust, der stod under de andre.

„Men hva hvaa'ar De i d'ej da?“

„Aa, det er et eksira fint Tørklæde. Ser sta De se! — Men det tofter 15 Kr.“

„Aa hva de a pamt! — Si, Jens! Aa si, Fryndber paa! — Ja, de a regtignot pamt. — Aa Di int' fell' de no'et billigere?“

„Hva fa jeg? — 15,50! — De sta saa det for 15 Kr.“

„Aa, Di fa'ae 15 Kr.“

„Se jeg det? — Det har været en Festdag. Det tofter egentlig 15,50, men De sta saa det for 15. Det er meget billigt for det Tørklæde. De faar det ikke andre Steder til den Pris.“

Maren overvejede. „Hva seir Do, Jens?“

„A seir int' no'et, Maren.“

„Ja la ma' saa fo de te 15 da.“

„S'gerne! — Itte andre Ting til Tjeneste idag?“

„Re-i Tak.“

Maren tog Tørklædet, Jens betalte, saa bød de „Fa'awal“ og gif ud paa Gaden.

„Sta vi no int' tjøre hjem, Maren?“ sagde Jens.

„Men Jens da! No sta vi jo søt op paa Marti-pladsi! Vi sta int' uen li' berop aa hels paa Folk, saa skal a not tjøre ma' Dø hjem!“

„Ja skal de maa Do loue ma, Maren.“

„De skal a.“

Saa slap de da op paa Mærkedsplassen. Der var Nylber! Prangere, der snød Bønderne, og Bønder, der snød Prangere, — faad Latter, grove Eder og grim Spøg, — Øgglere, der kreg op, og Telle med Hønninglager. — Jens holdt sig i Udskanten og saa mest hjemefter. Maren gif midt ind i Søarmen, traf mange betendte og verlede mange Bemærkninger. — Der saa hun en gammel Stoflammerat:

„Goda, Stine!“

„Goda, Maren!“

„Hvordan ha'ar Dø'et?“

„Tat, godt. Aa Do?“

„Tat, osse godt!“

„Naa fa'awal, Stine!“

„Fa'awal, Maren!“

Der rendte hun paa Wolle, sit Søstendebarn:

„Goda, Wolle!“

„Goda, Maren.“

„Naa Do a osse kommet te Marti ida, Wolle?“

„Ja a a, Maren.“

„Naa den gamle, ha' maatte da te'et?“

„Ja hva sta mej se? Dø'ej sta vi jo aall'.“

„Naa fa'awal, Wolle!“

„Fa'awal, Maren!“

Saadan gif det i det uendelige. Imellemstunder maatte hun dog hen til Jens, der holdt sig paa samme Plads. Hver Gang vilde han hjem og mindede hende om, hvad hun havde lovet. — Hver Gang sagde hun, at nu kom hun lige straks.

Paa den Maade gif et Par Timers Tid. — Mange Ting gif gennem Jens' Hoved, medens han stod der. Lireskæerne spillede, Kærne brølede, Menneftene snaktede, men Jens tænkte og tænkte, og stadig kom det tilbage til det samme: „Hvad gavne det Dig o. s. v.“

Endelig kom da Maren for at gaa med ham ned til Bøgnen. Da de vare komme et Stykke ned ad Gaden, kom de forbi et Telt, hvor der fremvist levende Rotter. Øgleren stod selv udenfor med en Rotte sidende paa sin Stulber.

„Na' se, Jens!“ sagde Maren.

„Vasagtig, lille Kone!“ raabte Øgleren. „Naar De kommer indenfor, faar De se 25 dreserede Rotter. Forestillingen begynder straks. Det tofter tun 25 Øre.“

„Sta vi go bereng, Jens?“

„A ve hjem, Maren.“

„De Do ma' bereng, Maren?“ sagde Stine, der kom til i det samme. Maren kunde ikke modstaa, og glemmede Jens gled hun med Stine ind i Teltet.

Men nu blev Jens gal. Itte vilde han længere holdes for Rar af hende. Med rettet Ang, lange Strid og fjerne Øjne gif han hurtig ned ad Gaden uden at fae til højre eller venstre. — Folk ved til Side for ham og saa efter ham, men han mærkede det ikke. — Hvor vilde han hen? Det vidste han ikke, tænkte han ikke paa. Blot fremad!

Paa et Hjørne rendte han paa en Mand, der standfede ham i Farten.

„Goda! — Men a de int' Dø, tre-aafs?“

Det var en gammel Soldaterammerat. — Jens maatte gaa til Besenelse, han var Nr. 83.

„Hvordan ha'ar Dø haa'rt Dø s'ien s'ift, Kammeraat?“ sagde den anden.

„Kom ma' hereng i Kringlen aa la vos dret en Bajer sammen.“

Kringlen var en Beværtning, og Jens, der nu ingen Planer havde for sin Fremtid, fulgte villig med.

Den anden gav en Bajet, Jens gav en, de fik nok en, og efterhaanden kom der Vis i Jens. Pludselig spillede de opovre i Dansesalen paa den anden Side af Gangen.

„Bi maa lo'va aa ha en Svengom, Jens.“

„Ja ma' la jo da se paa,“ sagde Jens.

I Begyndelsen holdt han sig tilbage, men snart fik den anden ham med. — Vildere og vildere gif det. — Mellem Dansene drat han, Bajet, Punscher m. m. Stundom var det for ham, som tom det noget alvorligt rullende ind over ham, som vilde det knuse ham, men saa drat han mere, dansede vildere, grinede ved Tanken om Maren og jog al Alvoren bort.

Over Midnat var han meget fuld. — Der blev Slagsmaal i Salen; Jens var med. — En stærk Mand tog ham i Ratten, Døren op, og ud paa Gaden røg Jens, dalkede lidt først til den ene, saa til den anden Side, faldt saa paa Stenbroen og blev liggende.

Maren var kommen ud af Rotteteltet og saa efter Jens. Hun blev lidt underlig tilmode, da han ikke var der, „men“, tænkte hun, „fa'ar han vel gaaet ned til Krillefen,“ og skundte sig derved.

Men nej! Der var han ikke. Hvor mon han da kunde være gaaet hen? Hun blev i Krillefens Butik vel en Times Tid. Der var Travlhed hos Krillefen i den Tid. Folk gif ind og ud, handlede og pratere, og Maren spurgte alle, hvem hun kendte, om de ikke havde set noget til Jens. En enkelt havde set ham gaa hurtig ned ad Gaden for en Times Tid siden, men ellers vidste man intet.